

วันที่ 24 สิงหาคม ได้รับจดหมายเชิญลงวันที่ 20 สิงหาคม 2558 จากคณะกรรมการการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา สภาปฏิรูปแห่งชาติ ขอให้เข้าร่วมสัมมนาในวันที่ 25 สิงหาคม 2558 เวลา 9.30-17.45 น. ณ ห้องออติทอเรีย ชั้น 5. หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ขอนำข้อความบางตอนในจดหมายเชิญมาเผยแพร่ดังนี้

ด้วยคณะกรรมการการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา สภาปฏิรูปแห่งชาติ ร่วมกับหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร มูลนิธิสร้างเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคประชาชน และคณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูปภาคกลาง ได้มีมติให้จัดสัมมนา

ในการนี้ คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การสัมมนาเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น สมควรเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสัมมนา เพื่อขอรับฟังข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ "นโยบายทิศทางการปฏิรูปศิลปะและวัฒนธรรม ในอีก 10 ปีข้างหน้า และร่างพระราชบัญญัติสมัชชาศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ...."

ผมได้รับจดหมายเชิญทาง e-mail ในวันที่ 22 สิงหาคม 2558 แต่มาเปิดอ่านเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม ช่วงเช้า จึงรีบตอบรับกลับไปทาง e-mail และได้โทรไปยืนยันเข้าร่วมสัมมนาตามจดหมายเชิญกับ คุณณณานิ ร่วมรักษ์ ผู้ที่ส่ง e-mail ให้ผม

ตามหมายกำหนดการ เปิดโหล่งทะเบียนตั้งแต่เวลา 9.30-10.00 น ผมไปถึงสถานที่ประชุม เวลา 9.20 น ตรงไปลงทะเบียน แต่ปรากฏว่าไม่มีรายชื่อของผม อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ได้ให้ผมกรอกรายชื่อตัวเองเพื่อลงทะเบียน และขอโทษในสิ่งที่ผิดพลาด หลังลงทะเบียนได้รับแจกเอกสารการประชุม เป็นหนังสือเล่มเล็กแต่เนื้อหาครบถ้วนเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นอย่างยิ่ง

10.00 น พิธีกรสาวสองท่านออกมาทักทายผู้เข้าร่วมประชุม และเชิญ คุณชินกร ไกรลาส ศิลปินนักร้องออกมาร้องเพลง ก่อนเริ่มการแสดงละคร เรื่อง ศิลปะเปลี่ยน คนก็เปลี่ยน โดยมูลนิธิสมาพันธ์ศิลปินเพื่อสังคม

อาจารย์ฉัตรวิชัย พรหมทัตตเวที กรรมการมูลนิธิหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และอาจารย์ ชัยมิตร บางคมบาง ประธานเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูปภาคกลาง กล่าวต้อนรับ

กำหนดการเดิม อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานคณะกรรมการการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา จะมาเป็นผู้เปิดการประชุม แต่ท่านติดภารกิจที่สภา จึงจะมาร่วมประชุมในช่วงบ่าย

อาจารย์ดนัย หวังบุญชัย ผู้เชี่ยวชาญดำเนินงานของประธานกรรมการการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา ชี้แจงหลักการเหตุผล

และสาระสำคัญในเอกสารนโยบายการปฏิรูปศิลปะวัฒนธรรมและร่างพระราชบัญญัติสมัชชาศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ

ก่อนพักรับประทานอาหารกลางวันเจ้าหน้าที่ได้สำรวจผู้เข้าร่วมสัมมนา มีจำนวนประมาณ 50 กว่าท่าน
จึงขอให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแสดงตัวว่ามาจากกลุ่มไหนโดยการยกมือ โดยเริ่มจากกลุ่ม "วรรณศิลป์" มีจำนวน 10 กว่าท่าน
ได้ให้แยกไปรับประทานอาหารกลางวันและประชุมกลุ่มอีกห้องหนึ่งที่เล็กกว่า กลุ่มศิลปะร่วมสมัย แสดงตนมีจำนวน ประมาณ 10 ท่านจึงให้แยกไปอีกห้องหนึ่ง
ที่เหลือประมาณ 30 กว่าท่าน จากกลุ่ม ทศศิลป์ คีตศิลป์ และศิลปะการแสดง ให้อยู่ที่ห้องเดิม สำหรับผู้ที่ป็นข้าราชการ หรือผู้ที่ไม่ได้เป็นศิลปิน
ก็ขอเชิญเข้าร่วมในห้องใดห้องหนึ่งตามความต้องการ ผมซึ่งไม่ได้เป็นข้าราชการและศิลปิน จึงเลือกอยู่ห้องประชุมเดิม ที่มีผู้เข้าร่วมประชุมมากที่สุด

หลังรับประทานอาหารกลางวัน ผู้ดำเนินรายการในกลุ่มที่ผมเข้าร่วมได้ชี้แจงประเด็นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นใน 2 ประเด็น ได้แก่

1.วิสัยทัศน์การปฏิรูปศิลปวัฒนธรรมในอีก 10 ปี ข้างหน้าอย่างไร

2.มีข้อเสนอแนะอย่างไรกับร่าง พรบ สมัชชาศิลปะและวัฒนธรรม แห่งชาติ

ผู้ดำเนินรายการได้ให้แต่ละท่านร่วมแสดงความคิดเห็นโดยไม่ตกหล่น แต่ละท่านแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและไม่มีการขัดแย้งซึ่งกันและกัน
ต่างรับฟังด้วยความสนใจและร่วมแสดงความคิดเห็นที่ต่อยอดจากท่านที่แสดงความเห็นก่อนหน้านี้ ขอสรุปประเด็นที่สำคัญดังนี้

1.ณ.ปัจจุบัน ศิลปะและวัฒนธรรม ของไทยไม่ได้เลวร้าย เรายังคงรักษาศิลปวัฒนธรรมได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตามชุมชนต่างๆ
เรายังสามารถหาชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของเราได้โดยทั่วไป ศิลปะวัฒนธรรมของไทยเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบทั่วโลก
คนไทยส่วนมากจะซาบซึ้งและภูมิใจในศิลปะวัฒนธรรมของชาติ เรายังมีศิลปินเก่งๆอีกเป็นจำนวนมาก

2.ประเด็นที่จะพิจารณาเรื่องศิลปวัฒนธรรม ควรจะคำนึงถึง 3 มิติ ได้แก่

2.1 อนุรักษ์ - รักษา

2.2 พัฒนา

2.3 สร้างอาชีพ สุจริตกิจ

3. ศิลปะอยู่ในตัวของทุกคน

สรุปตอบโจทย์ ข้อที่ 1" สิ่งที่ต้องการเห็นในอีก 10 ปี ข้างหน้าคือ องค์กรที่ให้ความรู้อย่างบูรณาการด้านศิลปะและวัฒนธรรม แก่คนไทยทุกคน ทั้งศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน ผู้เสพ รวมทั้งเอกชน ภาคธุรกิจ ข้าราชการ และนักวิชาการ ตลอดจนประชาชนทั่วไป

สำหรับโจทย์ข้อที่ 2 ข้อเสนอแนะอย่างไรกับร่าง พรบ สมัชชา ศิลปะวัฒนธรรม แห่งชาติ ทางกลุ่มลงความเห็นจากการพิจารณาเอกสารแจก และการนำเสนอของคุณดนัย หวังบุญชัย ในช่วงเช้า ต่างมีความเห็นตรงกันว่า การมี พรบ สมัชชา ศิลปะวัฒนธรรม แห่งชาติ เป็นเรื่องดี แต่ยังเป็นห่วงเรื่องโครงสร้างในคณะกรรมการ เห็นว่าเป็นการซ้ำซ้อน ขอเสนอให้เน้นไปที่ความเป็นอิสระของสมัชชาภาคประชาชน ขณะนี้ก็มีกันอยู่แล้ว สมัชชาตามชุมชนในพื้นที่ต่างๆ สมัชชาตามสาขาของศิลปะ อย่างห้วงภาครัฐ ต้องสร้างความเข้มแข็งด้วยตัวเอง ให้ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน และเปลี่ยนจากการที่ประชาชนต้องเข้าไปพึ่งภาครัฐ เปลี่ยนเป็นดึงภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทของประชาชน สร้างความเข้าใจให้รัฐ และคนจากภาครัฐ เพื่อให้ภาครัฐหันมาให้การสนับสนุนภาคประชาชน

ท่านประธาน อ.เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และท่านคณะกรรมการธิการ อีกหลายท่าน เข้าร่วมรับฟังการนำเสนอของตัวแทนกลุ่มต่างๆ ทั้ง 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1. วรณศิลป์ เป็นผู้นำเสนอกลุ่มแรก ผมจำสิ่งที่น่าสนใจไม่ได้

กลุ่มที่ 2.ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ และศิลปะการแสดง ผมได้รับการขอร้องจากผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมสัมมนาในกลุ่มให้เป็นผู้นำเสนอ สรุปประเด็นนำเสนอ ดังนี้

"ก่อนที่จะมองไปข้างหน้าอีก 10 ปี ขอให้มาทบทวนถึงศิลปะวัฒนธรรมของประเทศไทยก่อน คนทุกคนมีศิลปะอยู่ในตัว กลุ่มของเรามีความเห็นตรงกันว่า ณ.ปัจจุบัน ศิลปะวัฒนธรรมของไทย ไม่ได้เลวร้าย หรือชี้เหว้อย่างไร เราคงอนุรักษ์ และรักษามรดกศิลปะวัฒนธรรมของไทยได้เป็นอย่างดี ยังหาชมได้โดยทั่วไป ได้รับการยกย่องไปทั่วโลก ศิลปะวัฒนธรรมไทยยังคงสร้างความภูมิใจให้กับคนไทยอย่างคงตัว ไม่ลดน้อยลง ถึงแม้จะมีเด็กรุ่นใหม่ที่มีความสนใจกับวัฒนธรรมของต่างชาติ หรือวัฒนธรรมร่วมสมัย

จึงไม่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปศิลปะวัฒนธรรมไทย มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องสร้างความเข้าใจเรื่อง ศิลปะวัฒนธรรม เมื่อเราพูดถึงศิลปะวัฒนธรรม เราต้องพูดถึงศิลปะวัฒนธรรมของชาติอื่นๆด้วย ไม่ใช่แค่ศิลปะวัฒนธรรมไทยแค่นั้น ประเด็นที่ควรพิจารณาถึงศิลปะวัฒนธรรม ที่กลุ่มได้พูดกันมี 3 มิติ ได้แก่ มิติของการอนุรักษ์ รักษา มิติของการฟื้นฟู และมิติทางด้านธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้าขาย หรือด้านผลตอบแทน ของศิลปิน ด้านลิขสิทธิ์ เอกชน ผู้ประกอบการ และการบังคับปิดกั้นของภาครัฐ

ทางกลุ่มสรุปตอบโจทย์ในข้อที่ 1 ว่า เราอยากเห็นองค์กรที่ให้ความรู้อย่างบูรณาการด้านศิลปะวัฒนธรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างบูรณาการให้กับประชาชนคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะเป็น ศิลปินผู้สร้างสรรค์ ผู้เสพ เอกชน ผู้ประกอบการ ข้าราชการ หรือภาครัฐผู้กำกับนโยบาย และภาคประชาชนโดยทั่วไป

สำหรับโจทย์ข้อที่ 2 เห็นด้วยกับการมี พรบ สมัชชาศิลปะวัฒนธรรมแห่งชาติ แต่ค่อนข้างหนักใจกับโครงสร้าง ที่ได้ศึกษาจากหนังสือที่แจกให้ ไม่เห็นด้วยที่จะคิดแบบเดิมๆที่หวังพึ่งภาครัฐ ควรจะต้องสร้างองค์กรที่อิสระจากภาครัฐอย่างแท้จริง ให้ความสำคัญและสร้างความเข้มแข็งลงไปให้สมัชชีย่อยในชุมชนตามพื้นที่ต่างๆ หรือ สมัชชีย่อยในแต่ละสาขาของศิลปะและวัฒนธรรม ทุกสมัชชีย่อยเป็นเครือข่ายและรวมตัวเป็นผู้นำกำหนดนโยบาย และดึงภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมให้ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน

กลุ่มที่ 3.ศิลปะร่วมสมัย ผู้แทนนำเสนอมาจากผู้สร้างภาพยนตร์ เห็นว่าภาครัฐไม่เสรี เช่นเซอร์ ทำให้ผู้ผลิตไม่สามารถสร้างผลงานที่ดีๆออกสู่ตลาดได้ จึงไม่เห็นด้วยและไม่ไว้วางใจโครงสร้างคณะกรรมการนโยบายศิลปะวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้มีการเสนอความคิดเห็นแตกต่างกันเป็น 2 ด้าน อย่างไรก็ตาม ท่านประธานเนวรัตน์ ได้ชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับ พรบ ที่นำเสนอและจัดพิมพ์ตามเอกสารที่แจกกว่าเอกสารชุดที่แจกนี้ยังไม่ใช่อุปสรุบทสุดท้ายจนแก้ไขอะไรไม่ได้ ถ้าร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำนี้ได้รับการยอมรับจากสภาทางคณะทำงานก็ต้องมีการประชุมและร่วมกันจัดทำร่าง เพื่อนำเสนอกฎหมายลูกและอื่นๆอีก อย่างไรก็ตามการประชุมระดมความคิดเห็นในวันนี้ประสบผลตามเป้าหมาย

ผมจะนำข้อมูลที่ควรรู้ในหนังสือมาพิมพ์เผยแพร่ให้ท่านต่อไป

ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

26 สิงหาคม 2558